

Lausunto

23.11.2023

Oikeusministeriön lausunto LVM:lle koskien valtioneuvoston asetusta ilmailulta rajoitetuista alueista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Ilmailulta rajoitetuista alueista annettuun valtioneuvoston asetukseen (930/2014) ehdotetaan lisättäväksi uusi asetuksen vastaisen toiminnan rangaistavuutta koskeva 9 a §, jonka mukaan ”Tämän asetuksen vastaisen toiminnan seuraamuksista säädetään ilmailulain (864/2014) 14 luvussa sekä 175 ja 178 §:ssä.” Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kyse on rikosoikeudellisilta osin blankorangaistussääntelystä, jossa rangaistavien tekojen tunnusmerkitöt määräytyvät osittain lain nojalla annettavien alemmanasteisten säännösten perusteella, miltä osin sääntelyyn kohdistuvaan rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta johtuvaan täsmällisyysvaatimukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota (ks. Lainkirjoittajan oppaan jaksosta 4.2.3 alaluku ”Blankorangaistussäännökset”). Blankorangaistussääntelyn täsmällisyyttä koskien oikeusministeriö lausuu seuraavaa.

Ehdotettu uusi 9 a § sinänsä täyttää blankorangaistussääntelyä koskevaa vaatimusta, jonka mukaan rangaistavuuden edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset käsittävästä normistosta tulee käydä ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus (ns. takaisinkytkentävaatimus), minkä vuoksi oikeusministeriö pitää ehdotetun 9 a §:n lisäämistä asetukseen yleisesti ottaen kannatettavana. Ehdotetun pykälän tarkemmasta sisällöstä oikeusministeriö kuitenkin esittää huomionsa, jonka osalta sääntelystä olisi mahdollista tehdä ehdotettua täsmällisempää. Lisäksi oikeusministeriö esittää tähän liittyen joitakin huomioita perustelumui stiosta.

Perustelumui stion mukaan uudessa 9 a §:ssä olisi ”takaisinviittaus ilmailulain rangaistussäännöksiin”. Pykälän mukaan asetuksen vastaisen toiminnan seuraamuksista säädetään ilmailulain (864/2014) 14 luvussa sekä 175 ja 178 §:ssä. Oikeusministeriö kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, että perustelumui stiossa käytetty ilmaus ”takaisinviittaus ilmailulain rangaistussäännöksiin” on tässä osin

harhaanjohtava, sillä vaikka ilmailulain 175 ja 178 §:ssä on kyse rikosoikeudellisista rangaistuksista, ilmailulain 14 luvussa on sen sijaan kyse hallinnollisista seuraamuksista.

Ilmailulain 178 § sisältää 24 kohtaa, joissa kaikissa ei vaikuta olevan kyse nyt muutettavaksi ehdotetun asetuksen sisältämästä sääntelystä. Siksi oikeusministeriö kiinnittää toiseksi huomiota siihen, että takaisinviittauksen täsmällisyyden vuoksi olisi asianmukaista rajata asetukseen lisättäväksi ehdotetussa 9 a §:ssä tarkemmin, miltä osin ilmailulain 178 § voi tulla kyseeseen nyt kyseessä olevan asetuksen vastaisena toimintana. Tältä osin perustelumuistiosta jää epäselväksi, miksi siinä tuodaan esiin ilmailulain 178 §:n 10 kohta toteamalla, että ” Ilmailulain 178 §:n mukaan se, joka rikkoo lain 57 §:ssä ilma-aluksen tai laitteen päällikölle säädettyä velvollisuutta lennon valmistelusta ja suorittamisesta, on tuomittava ilmailurikkomuksesta sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta” sen sijaan, että esiin tuotaisiin 3 kohta, jossa on kyse siitä, että henkilö ”rikkoo 11 §:ssä tarkoitettua ilmailulta rajoitettua tai kiellettyä aluetta koskevaa kieltoa tai rajoitusta”. Muutettavaksi ehdotettu asetusta on annettu nimenomaan ilmailulain 11 §:n nojalla, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa ilmailua tai kieltää se tietyntaisten kohteiden ja alueiden yläpuolella.

Erityisasiantuntija Sonja Sjöman